

Måndagen den 24 november

Kl. 12.00

*Om bestrålningen av
livsmedel*

1 § Justerades protokollet för den 14 innevarande månad.

2 § Svar på interpellation 1986/87:38 om bestrålningen av livsmedel

Anf. 1 Jordbruksminister MATS HELLSTRÖM:

Herr talman! Viola Claesson har frågat mig om det råder ett formellt förbud mot bestrålning av livsmedel och ett förbud mot import av bestrålade livsmedel samt om någon svensk myndighet har försökt att kontrollera uppgiften om att bestrålad mat införts till Sverige. Vidare har Viola Claesson frågat om regeringen ämnar ta initiativ för att få till stånd ett internationellt samarbete mot bestrålning av livsmedel.

I Sverige förekommer inte bestrålning av livsmedel. Enligt livsmedelslagstiftningen får livsmedel inte behandlas med joniserande strålning utan tillstånd av livsmedelsverket. Något sådant tillstånd har aldrig givits.

Livsmedelskontrollutredningen har nyligen lämnat förslag om den framtida utformningen av livsmedelskontrollen i Sverige. Utredningen anser inte att det finns skäl att ändra nuvarande lagstiftning i fråga om bestrålning av livsmedel. Vid remissbehandlingen av utredningens förslag har de remissinstanser som yttrat sig i frågan uttalat sig restriktivt när det gäller utnyttjandet av denna behandlingsmetod.

Ansvariga internationella organ har beslutat att godkänna livsmedelsbestrålning inom särskilt rekommenderade gränser. Frågan om vilka bestämmelser vi skall ha i Sverige kommer bl. a. att vara beroende av de forskningsresultat som föreligger på området. En konferens om hälsoeffekter och kontrollmöjligheter vid bestrålning av livsmedel hölls under förra veckan i München i WHO:s regi. Livsmedelsverket som deltog i konferensen gör för närvarande en summering av den aktuella forskningen. Grundläggande för verkets överväganden är konsumentens intresse av god livsmedelskvalitet. Vår strävan bör vara att konsumenten skall ges möjlighet att bedöma både färskheten och hälsoeffekterna hos ett livsmedel.

I fråga om import av bestrålade livsmedel finns inga särskilda bestämmelser i livsmedelslagstiftningen. Som Viola Claesson anført i sin interpellation har det förekommit uppgifter om att vissa importerade partier av livsmedel varit bestrålade. Som Viola Claesson också anført finns det ännu inga analysmetoder med vilka man direkt kan påvisa att bestrålning skett. Här gäller i stället den allmänna regeln att livsmedel inte får säljas om man kan

anta att de är skadliga att förtära eller i annat avseende otjänliga för konsumenten.

Slutligen vill jag säga att Sverige i olika internationella sammanhang verkar för en begränsning av bestrålning till förmån för färska livsmedel eller andra, säkrare behandlingsmetoder.

Anf. 2 VIOLA CLAESSION (vpk):

Herr talman! Jag ber att få tacka jordbruksministern för det svar som jag har fått. Jag tycker att svaret klarlägger de brister och problem som finns framför allt när det gäller import av bestrålad mat.

Brittisk TV berättade i våras följande:

En last med indiska sötvattensräkor kom till Helsingborg men blev inte insläppt på grund av för höga bakteriehalter. Lasten destinerades om till Holland, där räkorna "fräschades" upp i en bestrålningsanläggning. Det finns många sådana anläggningar just i Holland. Bakteriehållningen sjönk enligt brittisk TV till en uppseendeväckande låg nivå. Räklasten klarade vid nästa försök kontrollen i Helsingborg, men det var samma förruttnade räkor.

Dessa bestrålade matvaror, som alltså hade betraktats som alltför farliga när man tidigare hade försökt få in dem i Sverige, skall enligt uppgift ha gått vidare till ett svenskt restaurangkök för att så småningom ingå i maträtter på vackert dukade bord. Förpackningarna hade ingen som helst notering om att de innehöll skämd och bestrålad mat. Än mindre har de som dyrt betalar för denna s. k. mat på restauranger eller i matvarubutiker en aning om vilka risker de löper, och få känner till att detta över huvud taget är möjligt.

Som konsument saknar vi i dag skydd mot den här typen av förfalskad mat. Jordbruksministern erkänner i sitt svar att livsmedelslagstiftningen saknar bestämmelser om just detta. Räcker det då att hänvisa till den allmänna regeln om "att livsmedel inte får säljas om man kan anta att de är skadliga att förtära eller i annat avseende otjänliga för konsumenten"? Nej, jag anser inte det, jordbruksministern. Det måste uppenbarligen till nya bestämmelser, som dels förbjuder bestrålning av mat inom Sverige – det finns alltså inget direkt formellt förbud –, dels förbjuder import av bestrålade livsmedel. Sådana förbud finns inte i dag. När det gäller inhemsk hantering tycks opinionen nu vara tillräckligt stark för att ett förslag om ett klart förbud skall vinna gehör när det så småningom kommer upp till avgörande i riksdagen.

I dag intar myndigheterna en avvaktande attityd. Regeln har varit att inte ge tillstånd, som Mats Hellström sade. Det behövs enligt de flestas mening hårdare tag. Problemet i fråga om importerade varor är att det ännu så länge inte finns utvecklade kontrollinstrument för att avgöra om bestrålning har skett. Där är vi överens. Men jag anser att det behövs internationellt samarbete, som är mer offensivt, för att stoppa sådan hantering.

IAEA, Världshälsoorganisationen och FAO kom 1980 fram till att bestrålad mat var ofarlig, om stråldoserna hölls på en viss nivå. Vet Mats Hellström om dessa organ har ändrat inställning sedan 1980? Uppenbarligen håller de flesta övriga instanser inte med om att sådan mat är ofarlig.

Jag vill fråga jordbruksministern om han delar uppfattningen att Sverige kan acceptera import av bestrålad mat, om stråldoserna är tillräckligt låga?

Vilka är de krav som jordbruksministern hänvisade till i sitt svar alldeles nyss? Vilka är de svenska kraven när Sverige i olika internationella sammanhang verkar för en begränsning av bestrålning av mat osv.? Är det inte så, Mats Hellström, att IAEA i detta fall, som så många gånger tidigare, agerar mot Sveriges uttalade ambitioner när det gäller s. k. fredlig användning av kärnkraft och radioaktiv hantering? Är det inte så att mäktiga kärnkraftsintressenter och transnationella livsmedelsbolag dessutom pressar på, för att få avsättning för sina produkter, till bestrålning av mat? Jag skulle gärna vilja ha litet klarare besked om konferensen i München för en vecka sedan gav förhoppningar när det gäller kontrollmöjligheterna. Kanske Mats Hellström vet litet mera därvidlag.

Finns det kanske på gång en utvecklad teknik som kan avslöja om varorna bestrålats eller inte? Visade konferensen över huvud taget ambitioner i denna riktning? Var konferensen så till vida offensiv?

Anf. 3 Jordbruksminister MATS HELLSTRÖM:

Herr talman! Jag anser, precis som Viola Claesson, att detta är ett allvarligt problem. Det är ett konsumentpolitiskt och livsmedelspolitiskt problem. Strävan måste vara att konsumenten skall kunna bedöma om en vara är färsk eller inte. Precis som Viola Claesson framhåller i sin interpellation är detta huvudfrågan. Dessutom finns uppgifter om att bestrålning i vissa fall skall kunna ge negativa hälsoeffekter. Men det är inte detta interpellationen i första hand handlar om. Det finns hälsorisker som nu värderas i forsknings-sammanhang. Om man bl. a. bestrålar bort vissa ämnen, kan detta göra det lättare för andra organismer att växa på ett negativt sätt. Detta måste man självfallet studera mera ingående. Men som Viola Claesson sade måste den centrala konsumentpolitiska frågan vara att konsumenten skall kunna bedöma om en vara är färsk eller inte.

Viola Claesson säger, i något slags polemik med anledning av mitt svar, att hon inte tycker att det räcker som det är nu. Jag tycker inte heller att det räcker. Problemet är bara att vi i dag kan göra vissa saker själva. Det förekommer alltså inte bestrålning i Sverige. Livsmedelsverket är utomordentligt restriktivt och har aldrig givit något tillstånd. Men problemet vid import är att det i dag inte finns, som Viola Claesson alldeles riktigt sade, några metoder att kontrollera och avgöra om livsmedlen är bestrålade eller inte.

Jag kan som svar på Viola Claessons fråga säga att den konferens som ordnades av Världshälsoorganisationen i förra veckan precis har avslutats. Det har inte varit möjligt för mig eller för livsmedelsverket att få någon utvärdering. Delegaterna har just åkt hem. Jag har som hastigast talat med en svensk forskare som var på konferensen. Konferensen har handlat just om möjligheten att utveckla metoder för framtiden med vilka man skall kunna påvisa om bestrålning skett och vilken dos som använts. Vi måste självfallet uppmuntra och driva på, så att den här typen av forskning bedrivs och vi i framtiden har möjlighet att ställa krav på importen utifrån våra egna värderingar, vilket vi inte kan göra i dag.

Även om kontroll i dag är tekniskt omöjlig, har vi möjlighet att vidta vissa åtgärder. Jag har talat med livsmedelsverket och förstått att man kommer att

ta initiativ till att de miljö- och hälsoskyddsnämnder som svarar för importkontrollen genom andra åtgärder skärper övervakningen av sådan import av livsmedel där det finns skäl att misstänka att bestrålning har skett. Sådan kontroll kan inte vara heltäckande, därför att det saknas vetenskapliga metoder. Men vi vet ju litet om vilken typ av mat som det handlar om. Precis som Viola Claesson säger handlar det ofta om storköksändningar av en viss typ av mat, och det finns allt skäl att vara vaksam mot den typen av import. Det har också hänt att man haft misstankar och skickat tillbaka partier.

Man kan också väcka den allmänna opinionen och få importörer mera vaksamma. Men detta är givetvis inte något heltäckande system – det ger jag Viola Claesson helt rätt i. Ett heltäckande system kan vi få först när forskningen kommit dithän att man kan ange korrekt vad som är bestrålat och inte.

Viola Claesson säger att myndigheterna har en avvaktande attityd i Sverige. Det tycker jag inte. Livsmedelsverket i Sverige har gått längre än de internationella organen. Viola Claesson nämnde IAEA. Såvitt jag förstår står IAEA kvar på samma ståndpunkt. Vi har också WHO, som föreslår att viss begränsad strålning skall tillåtas generellt. Det gäller också FAO, världslivsmedelsorganisationen, som föreslår att viss begränsad strålning skall tillåtas generellt. I Sverige går vi alltså för närvarande längre än de internationella organen, så jag tycker inte att man kan säga att vi är avvaktande – det är inte en riktig beskrivning.

Det har också tagits vissa initiativ. Bl. a. har denna fråga nyligen tagits upp i nordiskt sammanhang. Vi avser att driva frågorna om att begränsa bestrålningen också i de internationella organ som är relevanta på detta område. Det är flera olika. Viola Claesson nämnde IAEA. Det gäller också FAO och WHO, och det gäller även vid kontakter med andra länder bilateralt. Ännu är det ju inte så att bestrålning sker i särskilt många länder, och det finns allt skäl för oss att hålla kontakt med andra länder i den här frågan.

Anf. 4 VIOLA CLAESSION (vpk):

Herr talman! Jag måste säga att Mats Hellströms svar väcker vissa förhoppningar när det gäller svenska myndigheters sätt att hantera den här frågan. Men det måste också till en otroligt stark opinion samt framför allt information om att bestrålad mat kan införas till Sverige. De flesta människor är inte medvetna om risken.

Till dem som inte känner till det vill jag säga: Det är inte själva bestrålningen eller radioaktiviteten i sig som är farlig, annat än som en arbetsmiljöfråga, vilket i och för sig är tillräckligt allvarligt. Det finns ingen radioaktivitet i matvarorna, men botulinusbakterierna kan överleva, och det är mycket allvarligt. Det handlar om ett av de farligaste gifter som människan känner till, och dessa bakterier kan alltså överleva, trots att matvarorna ser fräscha ut efter ett ruttnande tillstånd. Det är detta man måste varna för och åtgärda.

Det är intressant att höra att IAEA tydligen inte har ändrat inställning utan är lika kategoriskt som tidigare, medan WHO inte är det. Det senare väcker förhoppningar.

Jag skulle sedan vilja vända på det hela för att göra problemet enklare och i varje fall åstadkomma ett mer rättmätigt krav. Borde det inte vara så, Mats Hellström, att bevisbördan i fråga om huruvida ett livsmedel är bestrålat eller inte ligger hos fabrikanter? Sverige borde tillsammans med andra länder kunna kräva att fabrikanter skall bevisa att deras livsmedel inte är bestrålade, eller hur? Då skulle det åligga de rika livsmedelsbolagen ute i världen att bl. a. ta fram den teknik med vilken man kan visa om en vara är bestrålad eller inte. Detta kommer de nämligen aldrig att göra frivilligt – så pass mycket vet jag om mat och om makt, jordbruksministern.

Vad tycker Mats Hellström om förslaget?

Till sist vill jag ställa ytterligare en fråga, som gäller det fall som uppmärksammats av brittisk TV och som jag har refererat till. Har svenska myndigheter, t. ex. livsmedelsverket, eller regeringen försökt kontrollera om uppgifterna i brittisk TV var riktiga och hur ofta det i så fall förekommer att bestrålad mat, som t. ex. det parti räkor jag talat om, förs in till Sverige?

Anf. 5 Jordbruksminister MATS HELLSTRÖM:

Herr talman! När det först gäller de internationella organen måste det som sagt vara ett missförstånd från Viola Claessons sida. FAO, WHO och IAEA har ställt sig bakom samma rekommendation och vill alltså föreslå ett fullständigt godkännande upp till en dos av 10 kGy för alla slags livsmedel. Som jag sade har vi i Sverige i det avseendet gått längre än dessa internationella organ, eftersom vi för närvarande inte tillåter någon bestrålning. Det har inte heller givits någon dispens av livsmedelsverket.

De internationella organen kopplar den här rekommendationen till frågan om märkning av produkterna. Regeringen har också givit livsmedelsverket ett uppdrag som gäller märkning av livsmedel rent allmänt. Livsmedelsverket håller nu på att bedöma dessa frågor, och här kommer åter frågan om kontrollaspekterna in i bilden. Man måste ha metoder som gör det möjligt att bedöma om det har skett bestrålning eller inte. Men givetvis är märkning någonting som finns med i livsmedelsverkets uppdrag.

Det som gör problemet svårt att avfärda i den internationella debatten och den debatt som förts också i forskningskonferensen är frågan om hur man skall bekämpa och vilka medel man har att bekämpa verkligt farliga sjukdomar. Bestrålning av livsmedel har ju den effekten att den motverkar uppkomsten av framför allt salmonellabakterier. Även andra sjukdomar kan bekämpas med hjälp av bestrålning. När man i vissa länder tillåter bestrålning av exempelvis kryddor, har man framhållit just att man därmed undanröjer risken för salmonella. Trots detta har vi i Sverige inte velat använda den metoden, eftersom vi anser den vara alltför osäker. Det är därför viktigt att man forskar fram andra metoder och ser på vilka alternativ till bestrålning som finns när det gäller exempelvis bekämpning av salmonella.

Det krävs alltså mer av forskningsinsatser, och det krävs mer av bevakning. Vi skall från vår och livsmedelsverkets sida försöka sprida information, så att miljö- och hälsoskyddsnämnderna bättre kan bevaka den här frågan när det kommer in livsmedelspartier – det handlar här framför allt om stora partier som vidarebefordras till storkök, vilket också Viola

Claesson var inne på. Vi hoppas att på det sättet kunna få en allmän debatt i Sverige om bestrålning av livsmedel. Vi har ju nu ett läge där det inte är tekniskt möjligt att veta om ett parti är bestrålat eller inte, men där man på andra vägar kan ta reda på detta.

Anf. 6 VIOLA CLAESSION (vpk):

Herr talman! Jag fick inte svar på de frågor jag ställde i slutet av mitt förra inlägg.

Jag frågade om jordbruksministern skulle vilja medverka till att sådana bestämmanden införs att bevisbördan ligger hos fabrikanterna. Det skulle innebära att kontrollmöjligheter togs fram, men av fabrikanterna, som får betala med sina egna resurser. Om vi i Sverige inför förbud mot import av bestrålade livsmedel och kräver att det skall åligga importören eller fabrikanterna att bevisa att en vara inte är bestrålad, har vi bara att vänta på fabrikanternas bevisföring innan vi säger ja till att en vara får införas till Sverige. Detta vore verkligen någonting att verka för internationellt.

Jag fick inte heller svar på frågan om huruvida regeringen eller livsmedelsverket hade kontrollerat de affärer som vi hört berättas om i efterhand. Det skulle kanske vara möjligt att göra det med hjälp av vissa tullhandlingar och annat. Det är viktigt att se vad som har hänt fram till i dag, eftersom vi förhoppningsvis kommer att agera på ett mer offensivt sätt i framtiden.

Anf. 7 Jordbruksminister MATS HELLSTRÖM:

Herr talman! När det gäller den sista frågan har man, såvitt jag känner till, från de svenska myndigheternas sida, sedan man så långt möjligt kontrollerat uppgifterna, kunnat bekräfta att de uppgifter som förekom i engelsk television i huvudsak var riktiga. Ingen har i varje fall motsagt uppgifterna i de speciella sändningarna i brittisk TV.

När det sedan gäller förbud och kontroll vill jag säga för det första att våra förbud måste vara i enlighet med internationella regler och för det andra att det, om det skall finnas respekt för förbud i ett samhälle, måste finnas möjlighet att kontrollera att förbuden efterlevs. Innan vi kan gå fram på den väg som Viola Claesson föreslog, måste vi därför ha ett internationellt samarbete. Vi måste också få fram trovärdiga kontrollmetoder. Sådana finns inte i dag. Vi får därför gå fram också på andra vägar, intill dess att vetenskapliga resultat finns som visar kontrollmetoder som håller. Viola Claesson och jag är ju överens om att sådana metoder inte finns i dag.

Vad vi däremot kan göra, som vi också har gjort, är att se till att det inte förekommer bestrålning i Sverige. Den helt dominerande delen av vår mat kommer ju ändå från Sverige. Sedan finns det import till framför allt storkök, och där får man, intill dess vi fått fram hållbara vetenskapliga kontrollmetoder, på annat sätt efter bästa förmåga vara vaksam. Det kan aldrig bli heltäckande, men livsmedelsverket har, som jag sade tidigare, redan gått ut med anvisningar om skärpt övervakning på den punkten till miljö- och hälsoskyddsnämnder.

Slutligen krävs det internationellt samarbete, som jag redan talat om.

Talmannen anmälde att Viola Claesson anhållit att till protokollet få antecknat att hon inte ägde rätt till ytterligare inlägg.

Prot. 1986/87:34
24 november 1986

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1986/87:Sk125–Sk127 till skatteutskottet

1986/87:L116–L125 till lagutskottet

1986/87:Sk128–Sk131 till skatteutskottet

4 § Föredrogs men bordlades åter

Konstitutionsutskottets betänkanden 1986/87:5 och 8

Finansutskottets betänkanden 1986/87:3–6

Skatteutskottets betänkanden 1986/87:6, 13 och 14

Näringsutskottets betänkande 1986/87:7

Bostadsutskottets betänkanden 1986/87:1–3

5 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

1986/87:Sk132 av Stig Josefson m. fl.

1986/87:Sk133 av Knut Wachtmeister m. fl.

1986/87:Sk134 av Kjell Johansson m. fl.

Lindring av församlingsskatt, vissa inkomstskattefrågor, m. m. (prop. 1986/87:45)

1986/87:Sk135 av andre vice talman Karl Erik Eriksson och Ulla Tillander

1986/87:Sk136 av Carl Bildt m. fl.

1986/87:Sk137 av Margareta Gard och Mona Saint Cyr

1986/87:Sk138 av Alf Svensson

1986/87:Sk139 av Lars Werner m. fl.

En tillfällig förmögenhetsskatt för livförsäkringsbolag, m. m. (prop. 1986/87:61)

1986/87:Jo113 av Arne Andersson i Ljung m. fl.

1986/87:Jo114 av Lars Ernestam m. fl.

Vissa prisreglerande åtgärder på jordbrukets område (prop. 1986/87:65)

6 § Anmäldes och bordlades

Näringsutskottets betänkanden

1986/87:6 Exportkreditgarantier m. m. i utländska valutor (prop. 1986/87:23)

1986/87:8 Handel med ädelmetallarbeten, m. m. (prop. 1986/87:8)

Meddelades att följande interpellation framställdes

den 24 november

1986/87:109 av Ivar Franzén (c) till statsministern om förstärkt stöd till energiinvesteringar:

Av formella skäl vägrades vi från centerpartiets sida väcka följande motion i anledning av regeringens förslag till tilläggsbudget I för innevarande budgetår:

”Riksdagens beslut i anledning av proposition 1985/86:140 om vissa inkomstförstärkningar på statsbudgeten m. m. innebar ett tillkännagivande till regeringen om vikten av att regeringen vidtar de åtgärder som behövs för att främja en omställning och förnyelse av energisystemet och erforderliga medel ställs till förfogande för sådana ändamål. Riksdagen konstaterade vidare att medel från de särskilda energiskatterna bör kunna tas i anspråk för detta ändamål och förutsatte att regeringen har sin uppmärksamhet riktad på denna fråga och vidtar åtgärder eller återkommer till riksdagen med förslag till lämpliga insatser.

Riksdagens beslut innebar således en begäran om förstärkningar av stödet till energiinvesteringar. Även om denna begäran inte var tidsbestämd, medför regeringens underlåtenhet att återkomma i samband med att tilläggsbudget I för budgetåret 1986/87 läggs en drastisk försämring av möjligheterna till de insatser som krävs för en fortsatt utveckling och introduktion av inhemsk förnybar energi. Enligt gällande beslut upphör stödet vid 1986 års utgång.

Riksdagen måste enligt vår mening beredas möjlighet att ta ställning i denna fråga med hänsyn till den ovan redovisade framställningen till regeringen avseende en begäran om förslag till förbättringar i stödet för energiinvesteringar. Riksdagen motiverade sin framställning i anslutning till de yrkanden som framfördes i centermotionerna 1985/86:442 och 428 och betonade därvid att förnyelsen av energisystemet måste kunna fortgå utan avbrott. Riksdagen underströk vid sitt beslut att det finns stark anledning att upprätthålla lönsamheten i energisparandet över huvud taget och oljeersättning i synnerhet. (SkU 1985/86:38).

Finansministern gav uttryck för samma uppfattning i en interpellationsdebatt den 15 april 1986 och konstaterade att inkomsterna från de särskilda energiskatterna bör kunna tas i anspråk för de åtgärder som krävs.

Riksdagens beslut innebar, dels en begäran till regeringen att vidta vissa åtgärder, dels att regeringen skulle återkomma med ett förslag till riksdagen, som i huvudsak anslöt till centerpartiets motioner.

I motionerna föreslogs bl. a.

att småhusägare och bostadsrättsinnehavare skulle få rätt att göra avdrag för energiinvesteringar

att investeringsbidraget för eldningsanläggningar för biobränslen skulle höjas från 10 – 15 %

att bidrag till solenergianläggningar och små vattenkraftverk skulle utgå i minst nuvarande omfattning t. o. m. budgetåret 1990/91
att särskilt 25-procentigt PoD-stöd skulle utgå till ett 25-tal anläggningar för halmeldning

Det är därför synnerligen förvånande att regeringen i tilläggsbudget I (prop. 1986/87:25) inte ens äskat medel för förlängning av nuvarande stöd till solenergi- och biobränsleanläggningar och små vattenkraftverk till den 1 juli 1987. Därigenom har en situation skapats som är raka motsatsen till den som avsågs med riksdagens beslut.

Det är en mycket anmärkningsvärd ohörsamhet till riksdagens beslut som regeringen visar. Regeringens brist på handlande har redan skapat stor oro och misstämning i de branscher och bland de yrkesutövare som enligt riksdagens riktlinjer arbetar för en förnyelse av vårt energisystem.

Det är helt nödvändigt att riksdagen nu fattar beslut som kompenserar regeringens försummelse – om inte allt förtroende för av riksdagen fastlagda målsättningar för energipolitiken skall gå förlorat.

Riksdagen bör därför enligt vår mening besluta att anvisa 100 milj. kr. på tilläggsbudget I ur de medel som influtit genom den s. k. särskilda energiskatten i syfte att möjliggöra en förlängning av nuvarande stöd till solenergi- och biobränsleanläggningar och små vattenkraftverk. Riksdagen bör vidare begära att regeringen snarast återkommer med de förslag som riksdagens beslut i maj 1986 i övrigt innebär.

Med hänvisning till vad som ovan anförts och till berörda delar i motionerna 1985/86:442, 1985/86:428, 1985/86:N447 och 1985/86:SkU239 hemställs

att riksdagen beslutar att på tilläggsbudget I för budgetåret 1986/87 anvisa 100 milj. kr. för förlängning av nuvarande stöd till solenergi- och biobränsleanläggningar samt till små vattenkraftverk, samt
att riksdagen beslutar begära att regeringen snarast återkommer med förslag om avdragsrätt för energiinvesteringar samt ett förlängt och förstärkt stöd för energiinvesteringar i enlighet med vad som anförts i motionen

Regeringens beslut att ej återkomma med förslag i enlighet med riksdagens beställning våren 1986 innebär en medveten minskning av insatserna för att öka användningen av inhemska förnybara energislag. Detta förfarande måste ses som en avsiktlig desavouering av riksdagens beslut, som innebär en begäran om förstärkningar. I regeringens skrivelse 1986/87:75 anges dessutom att regeringen slutbehandlat detta ärende.

Det är vidare anmärkningsvärt att regeringen – under pågående förhandlingar om energipolitikens inriktning och kärnkraftavvecklingens genomförande – försämrar möjligheterna till omställning och förnyelse av energisystemet. Detta förfarande står dessutom i strid med de deklARATIONER som såväl stats- som finans- och miljö- och energiministerna gjort.

Med anledning av vad som ovan anförts vill jag fråga statsministern:

På vilket sätt avser regeringen fullfölja riksdagens beställning om förlängt och förstärkt stöd till energiinvesteringar och effektivare energianvändning?

Är regeringen beredd att omgäende vidta åtgärder som innebär att stödet

Prot. 1986/87:34 till investeringar i solenergi- och biobränsleanläggningar samt små vatten-
24 november 1986 kraftverk kan utgå även efter 1986 års utgång?

Meddelande om frågor

8 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framstälts

den 21 november

1986/87:188 av *Nils Berndtson* (vpk) till jordbruksministern om beräkningen av trädesersättningen:

Jordbrukare som redan tidigare hållit arealer i träda missgynnas vid beräkningen av den beslutade trädesersättningen. Till grund för beräkningen av ersättning för 1987 ligger åren 1984 och 1985. De jordbrukare som då hade arealer i träda går därigenom miste om ersättningen.

Med hänvisning till det anförda vill jag fråga jordbruksministern:

Är regeringen beredd medverka till att jordbrukare som tidigare hållit arealer i träda kan tillgodogöra sig den beslutade trädesersättningen?

1986/87:189 av *Ingrid Sundberg* (m) till statsrådet Bengt Göransson om betygen i grundskola och gymnasium:

Enligt TT har statsrådet Göransson sagt i Norrköping att betyg inte behövs om elevernas kunskaper testas av lärarna varje dag. Jag vill därför ställa följande fråga:

Är det statsrådets uppfattning att betygen helt bör avskaffas i grundskola och gymnasium?

9 § Kammaren åtskildes kl. 12.22.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Olof Marcusson